

SUOSITUSSOPIMUS YHDYSKUNTAJÄTEVESIEN PINTAVESIÄ REHEVÖITTÄVÄN RAVINNEKUORMITUKSEN VÄHENTÄMISEKSI VUOTEEN 2015

Suositus sopimuksen tavoitteiden toteutuminen

Ympäristöministeriö, Suomen Kuntaliitto ry ja Suomen Vesilaitosyhdistys ry solmivat 24.1.2012 suositussopimuksen yhdyskuntajätevesien pintavesiä rehevöittävä ravinnekuormituksen vähentämiseksi vuoteen 2015. Sopimus oli voimassa vuoden 2016 loppuun saakka.

Sopimus perustuu valtioneuvoston 23.11.2006 hyväksymän periaatepäätöksen ”Vesiensuojelun suuntaviivat vuoteen 2015” kohtaan 3.1 ”Rehevöitymistä aiheuttavan ravinnekuormituksen vähentäminen”, jossa todetaan, että toimialan kanssa yhteisesti sopien kehitetään ja otetaan käyttöön nykyistä lupamenettelyä täydentämään vapaaehtoisia toimia jätevesikuormituksen vähentämiseksi ympäristötavoitteet huomioon ottaen kustannustehokkaasti.

Sopimuksessa asetettiin yleisiä tavoitteita ja periaatteita sekä konkreettisia kuormituksen vähentämistavoitteita ja aikataulu niiden saavuttamiseksi.

Tavoitteiden toteutumista on tarkasteltu vuosittain, kun seurantaryhmä on koonnut suositussopimuksen perusteella tehtyjä toimenpiteitä ja niiden tuloksia. Sopimuskaudella käynnistettiin koko joukko yhteisesti edistettäviä tutkimus- ja kehittämistoimia, mm. selvitettiin jätevedenpuhdistamoiden parasta käyttökelpoista tekniikkaa sekä riskienhallinnan edistämistä. Puhdistamoiden ravinnekuormitusta saatiin vähennettyä fosforin osalta 27 % ja typen osalta 10 %.

Sopimuskäytännön jatkamista arvioidaan nyt saatujen kokemusten pohjalta sopimuksen päättyessä.

Sovittujen toimenpiteiden toteutuminen

Taulukkoon 1. on listattu suositussopimuksen mukaisesti sopimuskaudella tehdyt ja käynnistyneet toimenpiteet eri sopijaosapuolten tahoilta sekä yhteisesti toteutetut toimenpiteet.

Taulukko 1. Tehdyt toimenpiteet

Tekijä	Toimenpide	Toteutuma
YM	Ministeriö tiedottaa valtion ympäristölupa- ja valvontaviranomaisille tämän sopimuksen sisällöstä.	Esitetty kirjeitse toiveet sopimuksen periaatteiden noudattamisesta Valvojille on tiedotettu sopimuksen periaatteista valvontapäivillä
YM	Kaikille vesihuoltolaitoksille, joilla on ympäristölupa, järjestetään mahdollisuus käyttää sähköisesti VAHTI-tietojärjestelmän yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden tietoja ja raportteja.	Laitoksilla ja kansalaisilla on mahdollisuus saada monipuolisesti tietoa jätevedenpuhdistamoiden toiminnasta (9 erillistä raportointipohjaa) SYKEN tietovaraston kautta VAHTI-tietojärjestelmästä ymparisto.fi -sivuilla (2014)
YM	VAHTI-tietojärjestelmää ja sen yhdyskuntajätevesien raportointia kehitetään yhteistyössä sopimuspuolten ja vesihuoltolaitosten kanssa hyödyntämään myös laitosten tarpeita.	Kehitetty VAHTI-raportointia SYKEN Tiva-hankkeissa ja VEETI-tietojärjestelmän kehittämistä on edistetty
VVY	VVY tiedottaa sopimuksen sisällöstä jäsenlaitoksilleen.	Sopimuksesta on lähetetty tiedotteita ja se on ollut esillä koulutuksissa ja www-sivuilla
VVY	Kehittämishankkeissaan VVY edistää tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.	Vesihuoltolaitosten kehittämisrahaston kautta on tuettu useita kehittämissankkeita ravinnekuorman vähentämiseen ja riskien hallintaan
Kuntaliitto	Kuntaliitto laatii vesihuollon omistajaohjausohjeen	Harkittua omistajuutta - työkaluja kuntatekniikan konserniohjaukseen - projektikonaisuuden osana toteutettu Vesihuollon kehittäminen ja ohjaaminen - hanke, jonka tuotoksena julkaistiin Vesihuollon kehittäminen ja ohjaaminen - opas sekä lyhyt luottamushenkilöopas (2014 - 2015) Kunnan toiminnan johtaminen ja hallinta sekä omistaja- ja konserniohjaus -ohjelma. Tuloksena Kuntaliiton suositukset (2013-2015) Valmisteilla Vesihuoltolaitoksen viisas kuntaomistaja -ohje 2015 →
Kuntaliitto	Kehittämishankkeissaan Kuntaliitto edistää tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.	Toteutettu KUJA- eli Kuntien jatkuvuuden hallinnan projekti (kriittisten palvelu- ja toimintoketjujen toimintavarmuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa) (2014-2016).
Kuntaliitto	Kuntaliitto tiedottaa sopimuksen sisällöstä kuntia	Sopimuksesta on tiedotettu uutiskirjeessä ja tehty lehtiartikkeleita sekä kerrottu koulutustapahtumissa. Lisäksi osana Itämerihaasteen toimeenpanoa Kuntaliitto on tiedottanut sopimuksen tavoitteista kunnille.
Yhteisesti	Suositussopimuksella pyritään myös edistämään vesihuoltolaitoksien riskien hallinnan kehittämistä luomalla hyviä käytäntöjä viemärlaitostoimintaan sekä hyödyntämällä näitä.	Laajana eri tahojen yhteistyöhankkeena laadittiin vesihuoltolaitosten käyttöön WSP- ja SSP-riskienhallintatyökalut.
Yhteisesti	Suositussopimuksen tavoitteena on edistää viemärlaitostoiminnan parhaiden käyttökelpoisten tekniikoiden (BAT) määrittelyä.	Vuonna 2014 julkaistiin Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) Yhdyskuntien jätevedenpuhdistamot -julkaisu Suomen ympäristö 3/2014

Yhteisesti	Sopimuspuolet tiedottavat vuosittain yhteisesti sopimuksen toimeenpanosta SYKE:n laatiman tilannekatsauksen yhteydessä.	Yleistä tiedottamista aiheesta verkkosivuilla, tiedotteilla ja seminaareissa
Yhteisesti	Sopimuspuolet tukevat toiminnallaan viemäriverkostojen hallinnan kehittämistä kestäväällä tavalla.	Viemäriverkostojen rakentamisen ja ylläpidon BEP-raportin laadinta (2015-2017) Vesihuoltoverkostojen tila ja riskienhallinta (VERTI), SYKE-Aalto -yhteisprojekti (2015–2017)
Yhteisesti	Sopimuspuolet järjestävät ympäristöhallinnon ja vesihuoltolaitosten henkilölle koulutusta VAHTI-tietojärjestelmän käytöstä ja ominaisuuksista tietojen laadun varmistamiseksi sekä laitospohjaisen hyötykäytön lisäämiseksi. Koulutettua henkilökuntaa kannustetaan määrätietoisesti käyttämään ympäristölupien valvonnan sähköisiä tiedonvälityspalveluita.	Raportoinnin käyttöä on esitelty eri tilaisuuksissa

Lisäksi Vesilaitosyhdistys on tehnyt [selvityksen](#) suositussopimuksen huomioon ottamisesta ympäristöluvuissa.

Sopimuksen ennusteet ja tavoitteet

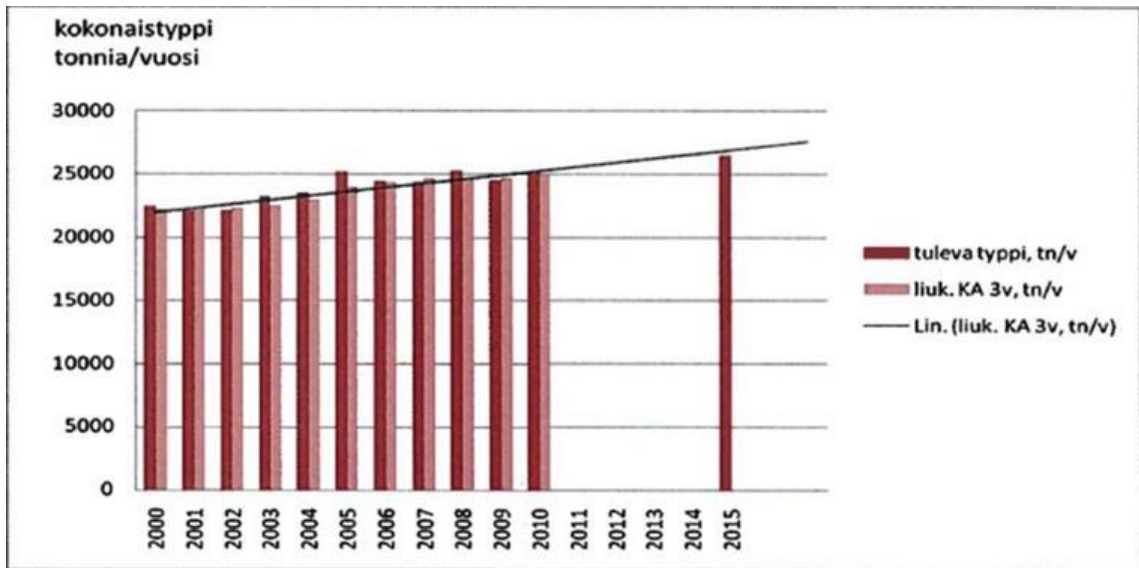
Suosituksopimuksen liiteosassa on esitetty ennuste käsittelemättömien jätevesien ravinnekuormituksen ja jätevesien ravinnepäästöjen kehityksestä ja asetettu tavoite ravinnepäästöjen vähenemiselle.

Tuleva kuormitus

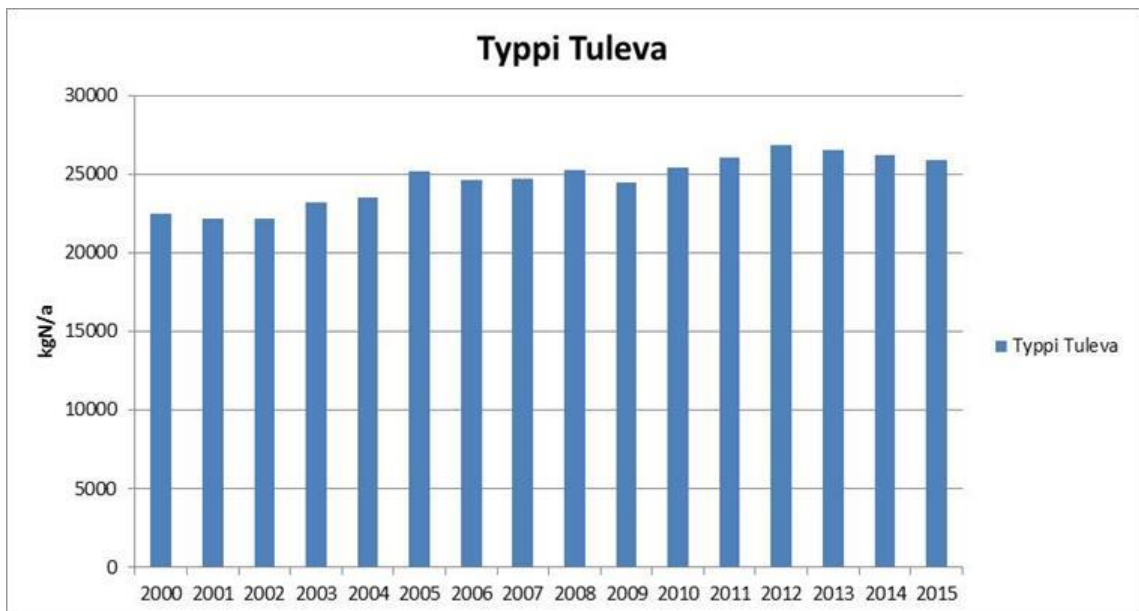
Käsittelemättömien jätevesien ravinnekuormituksen kehityksen ennusteen toteutumaa on tarkasteltu perustuen VAHTI-järjestelmien tietoihin. Tulokset on esitetty taulukossa 2. sekä kuvissa 1-4.

Taulukko 2. Ravinnekuormituksen kehitys – ennuste ja toteutuma

Ravinteet	Vuodet 2005-2007	Ennuste 2015	Ennustettu muutos	Toteutuma 2015	Toteutunut muutos
Typpi	24 765 t/a	26 500 t/a	7 %	25 930 t/a	5 %
Fosfori	4 370 t/a	4 500 t/a	3 %	3 710 t/a	-15 %

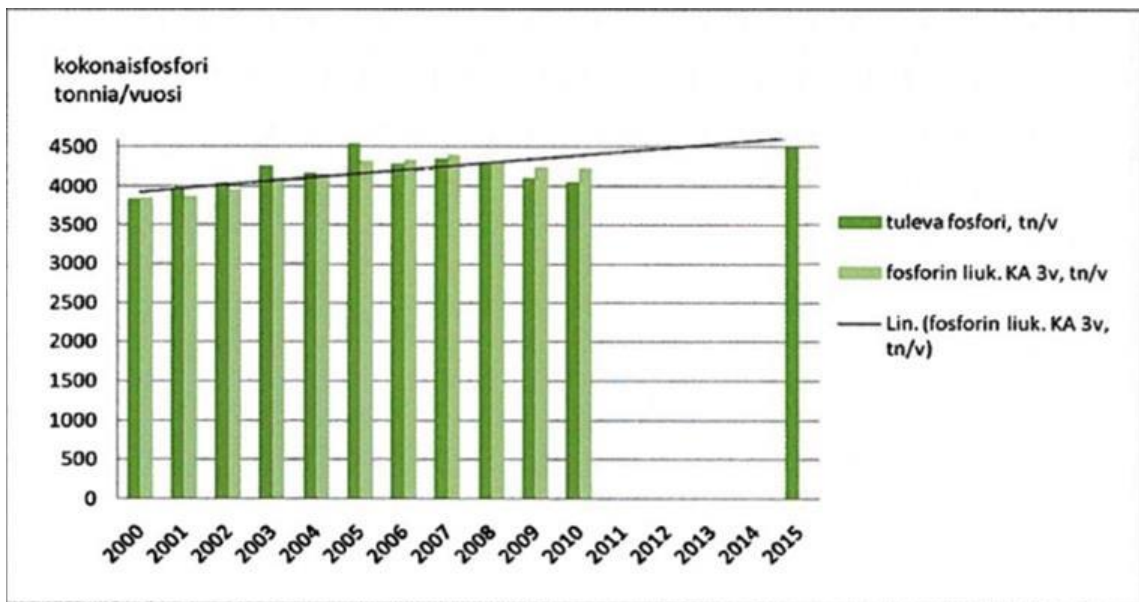

Kuva 1. Ennuste puhdistamoille tulevasta kokonaistypikuormituksesta

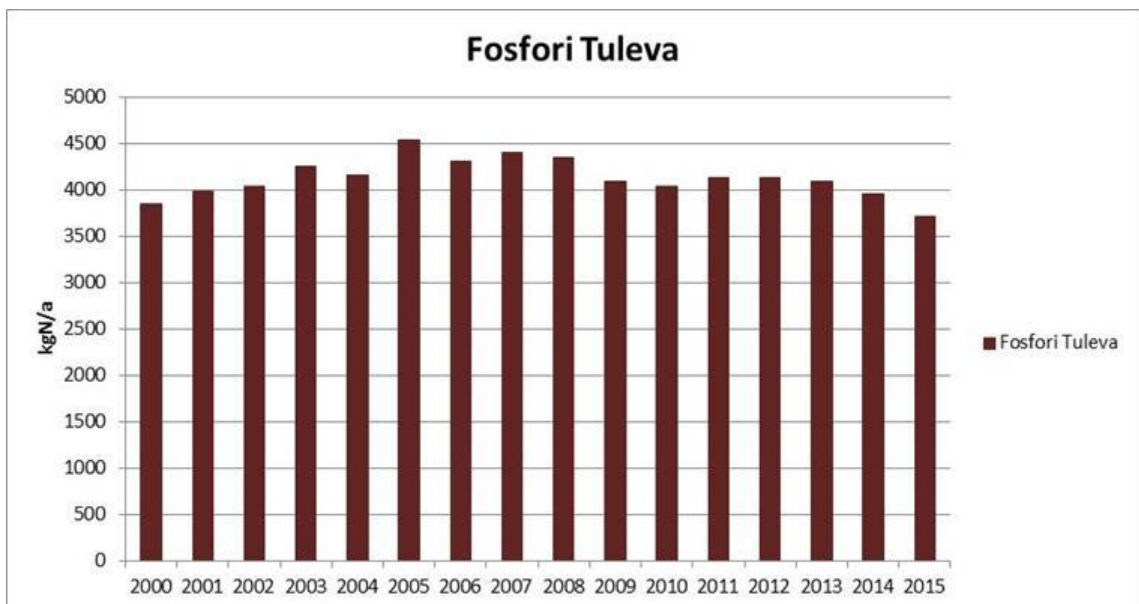

Kuva 2. Puhdistamoille tulevan kokonaistypikuormituksen toteutuma.

Jätevedenpuhdistamoille tuleva typpikuormitus vuonna 2015 oli koko lailla tarkasti ennusteen mukainen ja siltä osin noudattaa ennakoitua kasvua. On kuitenkin huomattava vuodesta 2012 alkanut kuormituksen väheneminen, joka saattaa olla vastaava uusi trendi kuin fosforin osalla on havaittu.

Kuva 3. Ennuste puhdistamoille tulevasta kokonaisfosforikuormituksesta

Kuva 4. Puhdistamoille tulevan kokonaisfosforikuormituksen toteutuma.

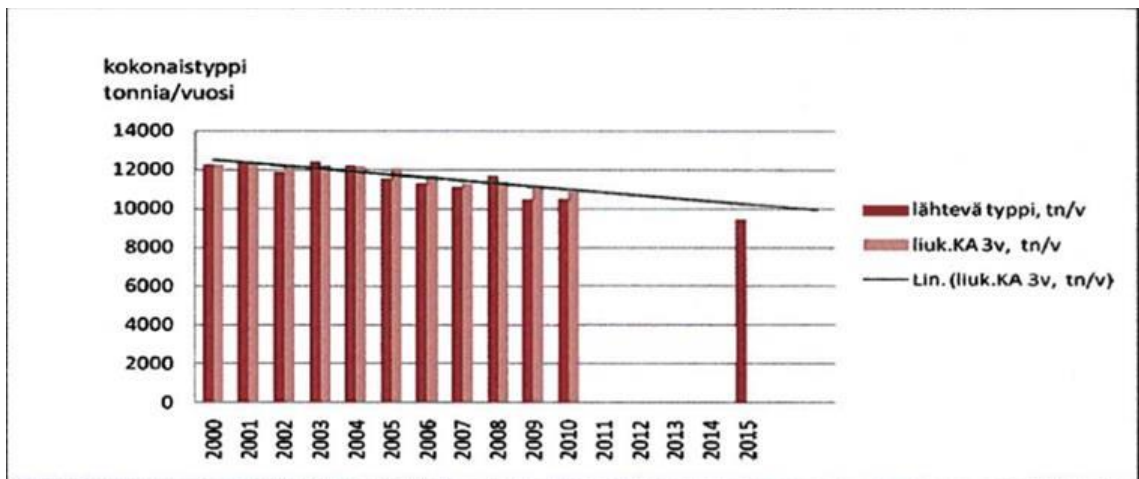
Puhdistamoille tuleva fosforikuorma on alkanut selvästi trendinomaisesti pienentyä referenssitasosta eikä oletettua kasvua ole tapahtunut. Vähennä on ollut 15 %.

Jätevesien ravinnepäästöt

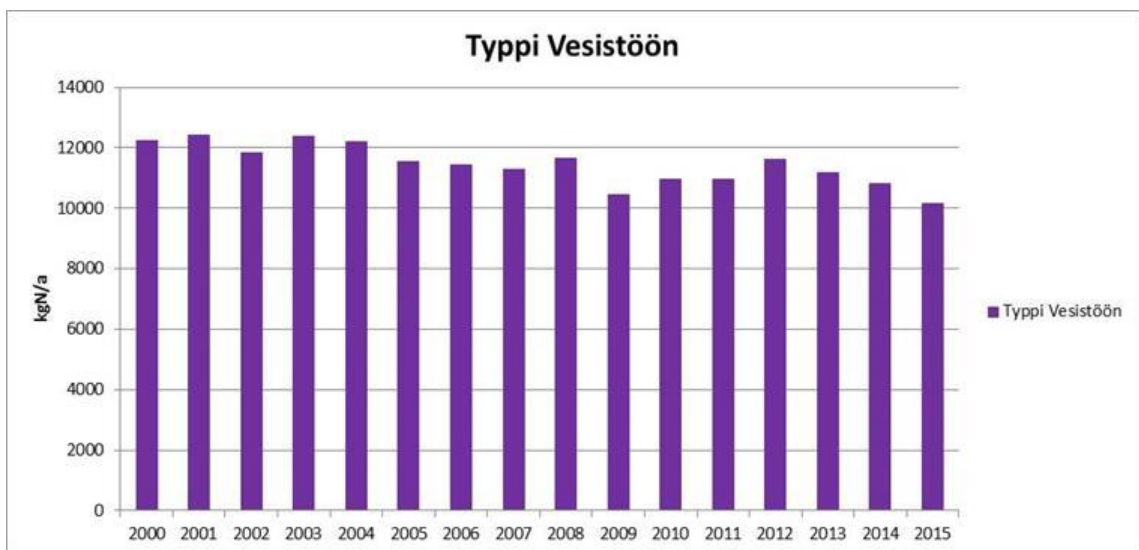
Suositus sopimuksen liitteessä esitetty puhdistettujen jätevesien ravinnepäästöjen kehityksen ennusteen toteutumaa ja asetetun tavoitteen saavuttamista on tarkasteltu perustuen VAHTI-järjestelmien tietoihin. Tulokset on esitetty taulukossa 3. sekä kuvissa 5-8.

Taulukko 3. Ravinnepäästöjen kehitys – ennuste ja toteutuma

Ravinteet	Vuodet 2005-2007	Ennuste 2015	Ennustettu muutos	Toteutuma 2015	Toteutunut muutos
Typpi	11 325 t/a	9 400 t/a	-17 %	10 160 t/a	-10 %
Fosfori	192 t/a	150 t/a	-22 %	140 t/a	-27 %

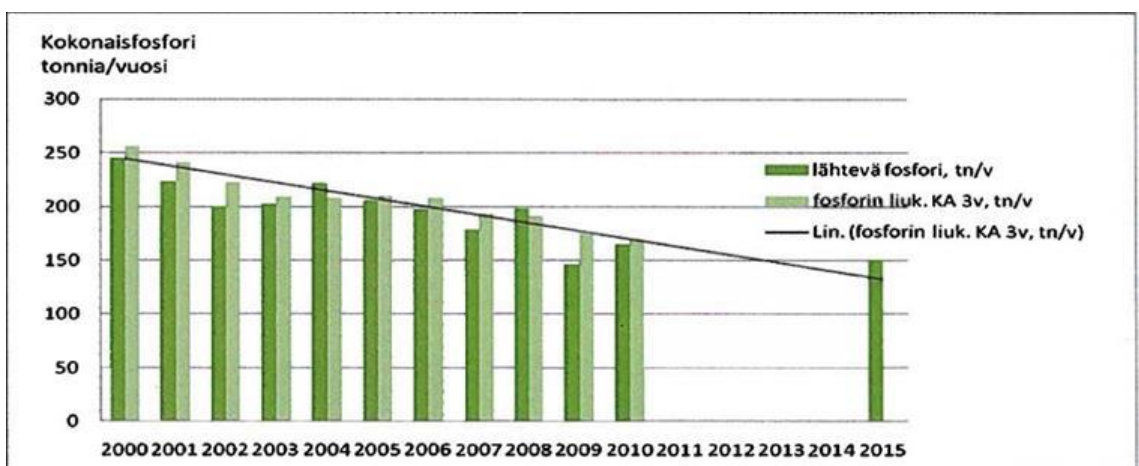

Kuva 5. Puhdistamoiden kokonaistyyppipäästöennuste ja tavoite

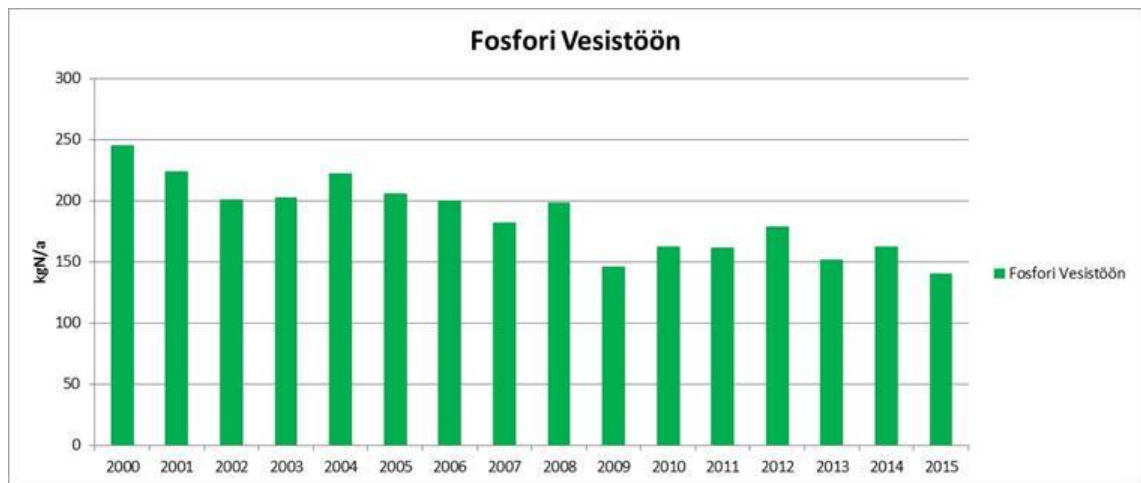

Kuva 6. Puhdistamoiden kokonaistyyppipäästön toteutuma

Tyyppipäästöjen prosentuaalinen vähenemä on jäänyt asetetusta tavoitteesta, mutta sen sijaan se on kyllä ollut lineaarisen vähenemäennusteen mukainen.

Kuva 7. Puhdistamoiden kokonaisfosforipäästöennuste ja tavoite

Kuva 8, Puhdistamoiden kokonaisfosforipäästön toteutuma

Fosforipäästöjen vähenemä on ollut tavoitteeksi asetettua suurempaa ja sekin on ollut lineaarisen ennusteen mukaista.

Yhteenveto

Suositus sopimus on voimassaolokaudellaan täyttänyt verrattain hyvin sille asetetut odotukset. Fosforille asetettu tavoite saavutettiin, typpikuormituksen suhteen asetettuun tavoitteeseen ei täysin päästy. Sopimuskautena fosforikuormitus puhdistamoilta väheni 27 % ja typpikuormitus 10 %. Sopimus ei ole ollut sitova, joten se on toiminut erityisesti viestinnällisesti kannustavana ja aloitteellisesti rohkaisevana puitteena vesiensuojelun vapaaehtoiisiin toimenpiteisiin. Konkreettisten päästövähennysten osalta ei ole mahdollisuutta eritellä sopimuksen vaikutusta normaaliin kehitykseen nähden. Ympäristölupiin suositussopimuksella ei ole ollut juuri vaikutusta.

Suositus sopimusta on pidetty hyvänä uutena avauksena ja siihen on suhtauduttu positiivisesti. Sopimuksen mukaisesti sopimuskäytännön jatkamista arvioidaan saatujen kokemusten pohjalta sopimuksen päättyessä. Sopimusosapuolet ovat aloittaneet valmistelut siitä, kuinka sopimusta kohdennettaisiin sisällön osalta niin, että vapaaehtoisia toimenpiteitä tarkasteltaisiin esimerkiksi vesienhoidon toimenpideohjelmia määriteltäessä ja että sopimuskaudet synkronoitaisiin vesienhoitokausittain.